

30 martie 2023,
București

COMUNICAT DE PRESĂ

Propunere de politică publică privind creșterea integrității în achizițiile publice din România

Transparency International Romania a elaborat o propunere de politică publică ce are ca obiectiv creșterea integrității în achizițiile publice din România. Documentul include un plan în patru pași pentru îmbunătățirea încrederii în achizițiile publice derulate la nivel național.

Inițiativa Transparency International Romania vine în contextul în care fondurile direcționate către achizițiile publice din România sunt de aproximativ 50 de miliarde de euro pe an. Deși s-au făcut unele progrese, există în continuare riscuri considerabile de corupție și nereguli în cadrul sistemului de achiziții.

Numeroase cazuri de corupție depistate în procedurile de achiziții, nereguli sub forma abuzului de putere, erori produse din cauza capacității administrative limitate de a gestiona procesele de achiziții complexe, toate acestea atrag neîncrederea în sistem, atât din partea mediului privat cât și a publicului larg.

În ansamblu, cele mai frecvente tipologii de corupție în achizițiile publice observate în România, conform autorităților române de supraveghere și a altor cercetări, sunt:

- mită sau conflicte de interese în ceea ce privește termenii de referință elaborați "cu dedicație" sau evaluarea ofertelor fără obiectivitate;
- utilizarea achizițiilor de urgență pentru limitarea concurenței, fără un motiv adecvat;
- coluziune (înțelegeri secrete) între ofertanți (de multe ori fără implicarea autorității contractante);
- înțelegeri secrete și mită la livrare (de bunuri, servicii sau lucrări), chiar dacă procesul de atribuire a contractului nu a fost corupt.

Pentru îmbunătățirea integrității achizițiilor publice, printre măsurile de politici recomandate Guvernului României se numără:

- recunoașterea formală și utilizarea sistematică a Pactelor de Integritate, prin includerea lor în legislație și utilizarea în procesele de achiziții cu riscuri mari de corupție;
- creșterea gradului de conștientizare și instruire al funcționarilor publici care se ocupă de achiziții publice, în ceea ce privește combaterea corupției și promovarea integrității;
- dezvoltarea unui program de instruire pentru achizitorii publici, funcționarii publici care se ocupă de achiziții, pentru a le permite să cunoască mai bine piața;
- evaluarea și modificarea prevederilor legale pentru a lărgi domeniul de aplicare și definirea conflictului de interese;
- implementarea unui sistem de management al riscului de corupție în achizițiile publice;
- emiterea de reguli generale pentru achiziții directe și proceduri model pentru procedurile instituționale obligatorii, exceptate de Directiva 2014/24 și Legea achizițiilor publice;
- asigurarea calității datelor publicate privind achizițiile publice pentru întărirea funcției de monitorizare;
- utilizarea costurilor standard (așa cum sunt recomandate de unele proiecte cu finanțare europeană) în estimările de preț pentru achizițiile publice.

În acest context, **Transparency International Romania propune un plan în patru pași pentru îmbunătățirea încrederii în achizițiile publice și pentru abordarea reformelor menționate mai sus:**

1. Prin utilizarea de analize *big data*, instituțiile publice, sectorul privat și societatea civilă pot identifica proiecte/proceduri de achiziții publice/contracte care sunt expuse corupției/au un risc ridicat de corupție;
2. Mobilizarea stakeholderilor pentru a monitoriza proiectele/procedurile de achiziții publice/contractele expuse riscurilor de corupție;
3. Utilizarea Pactelor de Integritate pentru monitorizarea proiectelor/procedurilor de achiziții publice/contractelor expuse riscurilor de corupție și implicarea părților interesate;
4. Pe baza experienței Pactelor de Integritate, atât activitățile de creștere a capacităților pentru consolidarea instituțională, cât și reformele politicilor pot fi mai bine planificate și implementate.

Pactele de integritate implementate în România între anii 2016 și 2021 reprezintă un instrument valoros de creștere a încrederii în achizițiile publice pentru a facilita luarea deciziilor și a implementa reformele necesare.

Creșterea încrederii în procedurile de achiziții este unul dintre obiectivele Transparency International România, deoarece este un pas crucial în ruperea cercului vicios în care lipsa de capacitate și integritate subminează încrederea, iar lipsa de încredere favorizează un mediu propice pentru ca neregulile și corupția să prospere.

Mai mult decât atât, Pactele de Integritate sunt un mecanism de Acțiune Colectivă și susțin dezvoltarea capacității, bazată pe învățare reciprocă, a tuturor stakeholderilor implicați: autoritățile contractante, companiile care reprezintă potențialii ofertanți și contractați precum și societatea civilă. Inițiativele de acțiune colectivă pot sprijini autoritățile contractante să înțeleagă mai bine piețele și să formuleze cereri realiste și nediscriminatorii. Ele pot sprijini, de asemenea, evitarea neregulilor neintenționate, care cresc percepția asupra corupției și scad încrederea din cauza neînțelegerilor și a diferitelor stiluri de comunicare. Mai mult, Acțiunea Colectivă poate permite detectarea timpurie a problemelor de integritate cu consecințe financiare (pentru bugetul public și sectorul privat), inclusiv detectarea timpurie a corupției, dacă este cazul.

Propunerea de politică publică a fost elaborată în cadrul proiectului *"Consolidarea integrității în achizițiile publice: abordare îmbunătățită și Coaliția Pactelor de Integritate"*, derulat de Transparency International – Secretariat în parteneriat cu chapterele din Argentina, Romania, Spania și finanțat de Siemens, prin Siemens Integrity Initiative. Obiectivul general al proiectului este să stabilească Pactele de Integritate ca standard în acțiunile anticorupție în achizițiile publice și să extindă coalițiile globale și naționale pentru a promova utilizarea Pactelor de Integritate în investiții și reglementări cheie.

Mai multe informații sunt disponibile pe [site-ul Transparency International Romania](https://www.transparency.org.ro). Persoană de contact: Irina Lonean, coordonator programe Transparency International Romania, e-mail: office@transparency.org.ro